

Styrdokument

Datum:
2021-01-07

Diarienummer:
UBN/2020:222

Urvalsgrunder vid ansökan om skolplats på kommunal skola

Kategori	Styrdokumentsuppgifter
Nivå	Nämndspecifikt styrdokument
Antagen	Utbildningsnämnden den 9 december 2020 § 90
Giltig till och med	Den 31 december 2024
Ansvarig ägare	Utbildningschef

1. Regleringar

Skolplikten omfattar barn som är bosatta i Sverige och ska börja fullgöras i förskoleklassen det år då barnet fyller sex år.¹ Hemkommunen ansvarar för att utbildning i förskoleklass kommer till stånd för alla barn i kommunen och en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önska att eleven ska gå.² Enligt skollagen kan dock kommunen vid val till förskoleklass frångå vårdnadshavarnas önskemål om det skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts eller om den önskade placeringen skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen. För grundskola gäller även att kommunen får frångå vårdnadshavares önskemål om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.³

2. Urvalsgrunder

Om det finns fler sökande än antal platser till en skola måste ett urval göras utifrån gällande urvalsgrunder. I dessa riktlinjer beskrivs endast de urvalsgrunder som tillämpas av kommunen gällande de kommunala skolorna. Urvalsgrunderna tillämpas under skolvalsperioden som är förlagd till månaderna februari till april varje år.

Observera att fristående skolor har egna urvalsgrunder som finns angivna i respektive skolas tillstånd.⁴ Vårdnadshavare ansvarar själva för att ställa sitt barn i kö till en fristående skola.

Urvalsgrunder vid skolplacering i kommunal skola i Upplands Väsby kommun ska ske enligt huvudprinciperna i skollagen om valfrihet och närhet. Det är huvudmannen som avgör hur många elever som får plats vid varje kommunal skolenhet. Om efterfrågan överstiger antalet tillgängliga platser på sökt skola i kommunal regi tillämpas följande urvalsgrunder i angiven ordning:

1. Rangordning enligt den relativa närhetsprincipen.
2. Syskonförtur.
3. Barn som tas emot i förskoleklass höstterminen det kalenderår de fyller fem år.
4. Barn boende i annan kommun.

2.1 Den relativa närhetsprincipen

Kommunen ska i första hand utgå från vårdnadshavares önskemål när den placerar en elev vid en viss skolenhet. Men vårdnadshavarens önskemål om placering vid en viss skolenhet får som tidigare nämnts inte gå ut över ett annat barns rätt till placering vid en skolenhet nära hemmet (närhetsprincipen). Vad som avses med ”nära hemmet” finns inte definierat, men Högsta förvaltningsdomstolen har i ett avgörande klarlagt att innebörden av begreppet får antas vara beroende av de lokala förhållandena, så som elevernas ålder, avståndet mellan hemmet och olika tillgängliga skolor. Det är upp till varje kommun att själv bestämma vilka kriterier som ska gälla.⁵

Upplands Väsby kommun har beslutat att, vid de fall en skola inte har plats för alla som önskat den, göra ett urval utifrån den relativa närhetsprincipen. Relativ närhet används för att alla barn

¹ 7 kap. 2, 4 och 10 §§ skollagen.

² 9 kap. 12 och 15 §§ skollagen.

³ 9 kap. 15 § och 10 kap. 30 § skollagen.

⁴ 9 kap. 18 § skollagen.

⁵ Högsta förvaltningsdomstolen 2015 referat 50.

ska få plats på en skola nära hemmet. Det som räknas är skillnaden i gång- eller cykelavstånd på gång, -cykel- eller säker bilväg till den önskade skolan jämfört med en alternativ skola i närheten. Så här beräknas relativ närhet:

1. Gång- eller cykelavstånd (på gång, -cykel- eller säker bilväg) mellan barnets folkbokföringsadress och den önskade skolan mäts.
2. Avståndet till den önskade skolan jämförs med avståndet till en alternativ kommunal skola som också är belägen nära hemmet för att få fram skillnaden i avstånd, alltså den relativa närheten. Avståndet till den alternativa, närliggande kommunala skolan subtraheras med avståndet till den sökta skolan. Det barn som får det högsta värdet får platsen. Som alternativ skola räknas den skola utöver den sökta som ligger närmast eller näst närmast hemmet.

Exempel:

- Elev 1 och elev 2 söker båda skola X.
- Elev 1 har 700 meter till skola X och 1000 meter till skola Y, som är alternativ skola för elev 1. Relativ närhet för elev 1 blir 300 meter. ($1000\text{ m} - 700\text{ m} = 300\text{ m}$).
- Elev 2 har 800 meter till skola X och 1400 meter till skola Z, som är alternativ skola för elev 2. Relativ närhet för elev 2 blir 600 meter. ($1400\text{ m} - 800\text{ m} = 600\text{ m}$).
- Detta innebär att elev 2 har ett högre relativt värde och går före elev 1 vid urval till skola X.

2.2 Syskonförtur

Syskonförtur är en urvalsgrund som innebär att ett barn som har äldre syskon på en skola också kan få en plats på den skolan. Syskonförtur finns inte reglerad i några skolförfattningar och urvalsgrunden kan inte gå före närhetsprincipen, alltså ett barns rätt att få placering på en skola nära hemmet.⁶ Om det finns lediga platser på en skola går dock en elev med syskon på skolan före en som inte har syskon på skolan.

2.3 Barn som tas emot i förskoleklass höstterminen det kalenderår de fyller fem år

Från och med det år ett barn fyller sex år ska hen erbjudas plats i förskoleklass. Barn kan i mån av plats tas emot i förskoleklass höstterminen det kalenderår de fyller fem år.⁷ Vårdnadshavarna får ansöka om tidigare skolstart hos kommunen, som gör en individuell bedömning i varje fall.

2.4 Kommunal grundskola i en annan kommun

I vissa fall har eleven rätt att bli mottagen i en annan kommun än i sin hemkommun. Eleven ska med hänsyn till sina personliga förhållanden ha särskilda skäl att få gå i en skolenhet i den kommunen. Eleven kan även få gå i en annan kommuns grundskola även om särskilda skäl saknas. Det är den mottagande kommunen som avgör om eleven ska få en plats på någon av deras skolenheter.

⁶ Se mer utförligt på <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/valja-forskoleklass-och-grundskola-eller-grundsarskola>

⁷ 7 kap. 11 § skollagen.

3. Särskild handläggning för vissa elever

Elever som har ett behov av att placeras på en viss skolenhet får sin skolansökan hanterad i särskild ordning utanför den ordinarie skolansökan. Det kan gälla elever som har funktionshinder av fysisk, psykosocial eller neuropsykiatrisk karaktär, socialtjänstplaceringar eller skyddade personuppgifter. Bedömningen ska vara att eleven har ett behov som endast kan tillgodoses på den önskade skolan och görs i varje enskilt fall av endera kommunens centrala barn- och elevhälsa eller rektor på mottagande skola. Om det vid bedömningen anses att det föreligger synnerliga skäl för att eleven måste få en placering på en viss skolenhet kan placering ske under förutsättning att det inte medför betydande organisatoriska eller ekonomiska konsekvenser för kommunen. Ansökan om sådan särskild handläggning görs av vårdnadshavare, rektor, socialtjänst eller annan berörd part. Ansökan lämnas till kommunens centrala barn- och elevhälsa som sedan avgör om bedömningen ska göras centralt eller av rektor på den önskade skolan.

4. När två vårdnadshavare är oeniga

Om barnet har två vårdnadshavare ska de tillsammans fatta beslut om barnets skolgång.⁸ Beslutet bygger på att vårdnadshavarna är, eller blir, överens. Om vårdnadshavarna inte kan komma överens om vilken skola barnet ska gå på kan kommunen, mot bakgrund av barnets rätt till utbildning, se till att barnet får utbildning genom att bestämma vilken skola barnet ska gå på även om det strider mot en av eller båda vårdnadshavarnas önskemål.⁹

5. Efter att besked om skolplacering har skickats ut

Upplands Väsby kommun har en samlad skolansökansprocess, vilket innebär att både ansökningar till kommunala skolor och till fristående skolor administreras av kommunen. Alla vårdnadshavare gör alltså sin skolansökan på kommunens webb oavsett om de önskar en kommunal eller fristående skola till sitt barn. Den samlade skolansökansprocessen är avslutad då erbjudande om placering har skickats till elevens vårdnadshavare och kommunens ansvar enligt ovan refererade författningar anses då vara uppfyllt. Ansvaret för antagningen går sedan över till rektorerna på respektive skola. En vårdnadshavare som önskar en annan skolplacering efter denna tidpunkt måste därför vända sig till rektor på den önskade skolan. Rektor avgör sedan om det finns möjlighet att erbjuda plats. Rektor är inte skyldig att tillämpa samma urvalsgrunder som kommunen gör.

⁸ Enligt 6:13 föräldrabalken har vårdnadshavarna tillsammans rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter.

⁹ 7 kap. 10 § och 10 kap 30 § skollagen. Se mer utförligt på <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/valja-forskoleklass-och-grundskola-eller-grundsarskola#h-Samtyckevidskolplacering>